

УДК 796.011.3-053.5

Завидівська Н. Н., Римар О. В.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розглядається проблема необхідності формування інтелектуального здоров'я молодших школярів на уроках фізичної культури.

Обґрунтовано необхідність поєднання фізичного та розумового виховання у єдину систему, що сприятиме формуванню у дітей молодшого шкільного віку інтелектуального здоров'я упродовж фізичного виховання.

На основі аналізу наукової літератури і власного педагогічного досвіду, представлено теоретичні концепти змісту уроків фізичної культури спрямованих на розвиток інтелекту молодших школярів; виокремлено педагогічні умови формування інтелектуального здоров'я молодших школярів.

Ключові слова. інтелектуальне здоров'я, уроки фізичної культури, діти молодшого шкільного віку.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Надзвичайно високий темп зростання цивілізації, комп'ютеризація, інформатизація, інтелектуалізація праці, швидка зміна техніки та технологій ставить посилені вимоги до розумової сфери людини. Для того, щоб ефективно функціонувати в сучасному світі, людина повинна вміти швидко переробляти інформацію, її систематизувати, аналізувати, обмірковувати, приймати рішення, тому надважливим завданням сучасної України є нагромадження інтелектуального потенціалу нації, передусім молодого покоління [1, 3, 7].

Усвідомлення цього викликає посилене прагнення батьків розвивати розумову сферу своїх дітей різнманітними методами: залучення дітей в гуртки раннього розвитку, ментальні школи, воркшопи та курси розвитку інтелектуальних здібностей тощо.

Усе це призводить до зниження рухової активності, яка, як відомо, впливає і на інтелектуальне здоров'я молодших школярів. Недостатня рухова активність негативно позначається на діяльності всіх органів і систем організму, а також особливо пагубний вплив чинить на функціонування когнітивної сфери молодших школярів, яка в цей час має здатність інтенсивно розвиватися. Тобто, гіподинамія сповільнює не тільки фізичний розвиток дітей молодшого шкільного віку, але й погіршує формування таких необхідних у цьому віці розумових здібностей [4, 7, 8].

Не випадково в усіх державних документах, які стосуються освіти та фізичної культури, наголошується на необхідності зміцнення фізичного і психічного здоров'я дітей: Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про загальну середню освіту» (1999), Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)» (1994); Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (1993).

Проте вважаємо, що в сучасній освіті на сьогоднішній день існує серйозний розрив між фізичним та розумовим вихованням молодших школярів.

Сучасний урок фізичної культури в основному спрямований лише тільки на навчання руховим вмінням, навичкам та розвиток фізичних якостей, а мав би забезпечувати гармонізацію розвитку фізичного та інтелектуального здоров'я дітей молодшого шкільного віку, оскільки саме в цьому віці закладається фундамент здорової особистості [4, 7].

На нашу думку, і вчителі фізичної культури не володіють достатніми знаннями, бажанням та можливостями щодо формування такого важливого завдання як підвищення інтелектуального здоров'я засобами фізичної культури, що в свою чергу погіршує процес фізкультурної освіти молодших школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль рухової активності та фізичної діяльності у формуванні розумової сфери дітей достатньо висока, що підтверджується багаточисленними науковими даними С. П. Рубінштейна (1976), А. В. Запорожця (1986), Л. І. Божовича (1995), Б. М. Шияна (2003), І. Д. Бежа (2003), Е. С. Вильчовського (2004), Г. С. Никифорова (2006), Л. В. Волкова (2008), М. О. Носка (2014) та ін.

Науковцями обґрунтовано застосування різних засобів фізичної культури для розвитку розумової сфери дітей: українських народних, рухливих та спортивних ігор – В. В. Зеньковський (1924),

Л. С. Виготський (1930), Д. Б. Ельконін (1999), А. В. Цьось (2002), О. С. Куц (2002), О. Д. Дубогай (2009), Н. В. Москаленко (2010); плавання – О. О. Безкопильний (2009), ритміки – І. Л. Лопухіна (1997), Т. Т. Ротерс (2011); бігу, лижної їзди – Т. Т. Джамгоратов (2002), Н. П. Абаскалова (2011), туризму – В. В. Поліщук (2008); дихальних вправ О. Ф. Твердохліб (2004), Л. М. Сізова (2014); пальчикової гімнастики – А. В. Семенович (1998), М. М. Єфименко (1999), В. В. Підгорна (2015), В. В. Тарасун (2001), Л. М. Цветкової (2010). Вивчено вплив організаційних форм фізичної культури на покращення розумової сфери: ранкової гімнастики – І. А. Кулак (1968), А. С. Солодков, Є. Б. Сологуб (2001), А. В. Нечаєв (2015); сюжетних занять – Т. Ю. Круцевич (2010), Н. Є. Пангелова (2014), Н. В. Москаленко (2014). Запропоновано реалізацію міжпредметних зв'язків – О. Я. Кругляк (2005), В. Є. Андріанов (2008); Н. В. Москаленко (2013), Р. В. Чопик (2015); впровадження інтерактивних форм проведення уроків – О. В. Отравенко (2013).

Однак, незважаючи на відносно повну теоретичну розробленість проблеми одночасного розвитку розумових і рухових здібностей дітей у процесі фізичного виховання, ці ідеї не отримали належного визнання і широкого застосування у закладах загальної середньої освіти. Недослідженою залишається ціла низка аспектів у формуванні та розвитку інтелектуального здоров'я засобами фізичної культури.

Так, на нашу думку, майже повністю відсутні положення, в яких би висвітлювались питання пов'язані зі складанням індивідуальних програм фізичних навантажень для дітей молодшого шкільного віку з диференціацією за ступенем навантажень занять розумовою діяльністю. Вважаємо, що доцільним було б здійснювати таку диференціацію з врахуванням рівня фізичної підготовленості учнів, гендерних відмінностей, біологічного віку та рівня розвитку розумових здібностей, що дало б змогу чітко формувати програму фізичних навантажень для кожного школяра.

Також, нами не виявлено в літературних джерелах існування чіткого врегулювання міри впливу навантаження (часу, інтенсивності, тривалості) на організм дітей, відсутні підходи у послідовності застосування різноманітних засобів у процесі фізичного навантаження, від якого і залежить рівень інтелектуального здоров'я молодших школярів. Констатуємо, що на сьогодні існує велика прогалина в обґрунтуванні науково-методичного забезпечення комплексного використання засобів фізичної культури для підвищення рівня розумового розвитку молодших школярів.

Викладені факти свідчать про наявність суперечності між численними теоретичними даними, що підтверджують тісний взаємозв'язок фізичного і розумового розвитку дітей, і недостатністю методик їх сполученого розвитку, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета роботи – обґрунтувати необхідність методики формування на уроках фізкультури інтелектуального здоров'я молодших школярів.

Завдання

1. Вивчити стан досліджуваної проблеми шляхом узагальнення даних літератури; виявити теоретичні концепти змісту уроків фізичної культури спрямованих на розвиток інтелекту дітей молодшого шкільного віку.

2. Окреслити педагогічні умови формування інтелектуального здоров'я молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Одним із основних завдань сучасної системи освіти є виховання дитини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я як до найвищої соціальної цінності, формування високого рівня здоров'я школярів. Загально відомим є той факт, що людина вважається здоровою, яка є всебічно розвиненою, тобто і у розумовій, і у фізичній, і у духовній сфері [5, 7].

Нами виявлено, що сьогодні в науковій літературі можна зустріти багато визначень поняття «здоров'я», які більшою мірою залежать від науково-професійної приналежності їх авторів [1, 5, 7].

Однак, аналізуючи ці визначення, доволі часто можна зустріти, що у цілісну картину здоров'я включено різні його складники (фізичне, інтелектуальне, психічне, психологічне, духовно-моральне, соціальне), і у разі порушення хоча б одного із них відбувається різке погіршення усієї структури здоров'я загалом (рис. 1). Так, належний рівень фізичного здоров'я дає можливість дитині повноцінно розвиватися, адаптуватися, соціалізуватися, тобто примножується психічне, соціальне здоров'я, а отже, й духовне здоров'я, що створює базу для формування інтелектуального здоров'я [5].

Зауважимо, що інтелектуальне здоров'я дитини самостійно починає формуватися приблизно з шестирічного віку, коли дитина вже усвідомлює наслідки прийнятих рішень стосовно власного здоров'я, може дотримуватися певною мірою здорового способу життя [11].

Інтелектуальне здоров'я – це складова здоров'я, що визначає культурний рівень, характеризується рівнем і якістю протікання всіх психічних процесів, здатності засвоювати, розуміти, усвідомлювати, інтерпретувати і використовувати інформацію, а також приймати відповідні рішення для поліпшення стану свого організму [5].

Вивчаючи та аналізуючи погляди науковців щодо визначення основних показників інтелектуального здоров'я молодших школярів, нами виявлено такі його складові: коефіцієнт інтелекту (IQ), рівень розвитку розумових здібностей (мислення, пам'яті, уваги, уяви, сприйняття, мови), креативність (гнучкість і оригінальність мислення, сприймання нового), висока мотиваційна включеність у діяльність (значний рівень інтересу, ентузіазму, терпіння і наполегливості у роботі), ступінь академічної успішності (рис. 2).

Рис. 1. Складники здоров'я дитячого населення (за М. Є. Кошельовою, 2011)

Рис. 2. Показники інтелектуального здоров'я дітей

Початок шкільного навчання знаменує собою зміну способу життя дитини. Це принципово нова соціальна ситуація розвитку дитини, яка ставить посилені вимоги до когнітивної сфери маленьких учнів [2].

Саме молодший шкільний вік характеризується значним потенціалом для розумового розвитку дитини. За перші три-чотири роки навчання в школі інтелектуальний прогрес у розумовому розвитку дітей дуже помітний. Діти молодшого шкільного віку починають мислити логічно, класифікувати об'єкти та оперувати математичними поняттями. Вони здатні встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, а також теоретично міркувати про світ, у якому вони живуть. Тобто, за своїм психологічним змістом цей вік є переломним в інтелектуальному розвитку особистості [11].

Те, що заняття фізичною культурою забезпечують гармонійний та усесторонній розвиток дитини, а тому впливають і на інтелектуальне здоров'я, було відомо давно. Ще греки говорили, коли хотіли сказати погано про людину «він не вмів ні читати, ні плавати», тобто підносили на один рівень і розумову, і рухову здібності людини. Учені античності (Арістотель, Платон, Сократ) приділяли належну увагу питанням фізичного й духовного взаємозв'язку в людині, краси тіла і духа у процесі її розвитку [10].

Між роботою центральної нервової системи і роботою опорно-рухового апарату людини, у тому числі й дитини, існує тісний зв'язок, тому фізична активність має неабияке значення для нормального перебігу психічних процесів. Функції центральної нервової системи залежить від активності м'язової системи. Імпульси пропріорецепторів сигналізують мозку про здійснюваних рухів і нервові клітини підвищують тонус кори головного мозку через що зростає їх функціональна здатність [11].

Фізичні вправи створюють можливості для успішного протікання усіх психічних процесів. Так, є численні дані про те, що під впливом фізичних вправ збільшується обсяг пам'яті, підвищується стійкість уваги, прискорюється рішення елементарних інтелектуальних завдань, прискорюються зорово-рухові реакції. Перебіг психічних процесів сильно залежить від фізичних якостей організму – витривалості, швидкості, сили, спритності [2].

Як зазначає, автор В. В. Підгорна «недостатнє фізичне навантаження та методично невірне його застосування може негативно вплинути на розумову діяльність дітей, в той час як систематичне заняття фізичними вправами підвищує концентрацію, лабільність і динамічність нервових процесів, що зумовлює ефективний вплив на розумову діяльність» [9].

Для дітей молодшого шкільного віку притаманною є потреба у високій руховій активності, оскільки саме вона є важливою умовою нормального розвитку дитячого організму. Саме рухова активність як основа життєзабезпечення впливає на ріст і розвиток нервово-психічного стану, функціональних можливостей і працездатності дитини. Якщо системи та органи дитини не виявляють постійної активності, то процеси їхнього розвитку гальмуються і, як наслідок цього, виникають різноманітні функціональні і морфологічні порушення. Рухові можливості дитини залежать від особливостей розвитку ряду психічних функцій: м'язово-рухових відчуттів і сприймань, сприйняття простору, сенсомоторних процесів, пам'яті, мислення, уваги [2].

Застосування засобів для розвитку розумових здібностей на уроках фізичної культури, на нашу думку, має велике значення, оскільки засвоєння дітьми величезного потоку інформації тільки на загальноосвітніх уроках є недостатнім.

У науковій літературі можна спостерігати застосування великої кількості засобів для розвитку і вдосконалення інтелектуального здоров'я засобами фізичного виховання. Науковцями неодноразово доведено, що застосування ігрової діяльності в уроках фізичної культури позитивно впливає не тільки на фізичну складову дитини, але й на розумову [4, 6, 8].

Німецький філософ Ф. Г. Юнгер у сенс гри вкладає глибокий філософський зміст і писав про те, що гра – єдине природне, що є у світі, розділивши при цьому ігри на три види: засновані на щасливому випадку, засновані на майстерності, засновані на наслідуванні [12].

Науковець Т. М. Полякова пише, що ще в античній філософії поняття «гра» мало кілька сенсів: пов'язана з самим життям (свята, танці), це заняття, яке допомагає піднятися духовно. Платон та Арістотель пропонували вводити гру як ліки для заспокоєння душі й натхнення [8, 9].

Е. Я. Степаненкова в своїх працях пише, що особливе значення у проведенні занять з фізичної культури має використання ігрових образів. Вони найбільше відповідають сприйняттю і мисленню дітей. Дитина немов би включається в гру і, наслідуючи образ, виконує рух в цілому і досить виразно. Використання ігрових образів сприяє стимуляції розумових процесів.

Особлива цінність рухливих ігор полягає в можливості одночасного впливу на моторну і психічну сфери дітей. Швидка зміна ігрових ситуацій висуває підвищені вимоги до рухливості нервових процесів, швидкості реакції і нестандартності дій, коли звичні завчені рухи можуть виявитися неефективними. Ігри сприяють варіативності рухів в ситуаціях, які постійно змінюються. Вони змушують мислити найбільш економно, миттєво реагувати на дії суперника і партнера, приборкувати емоції [4, 6].

Ще один засіб, який здійснює розвивальний ефект не тільки на рухові, але й на інтелектуальні здібності дітей це запровадження у практику фізичної культури методів психофізичного тренінгу (психогімнастики, казкотерапії, сміхотерапії, музикотерапії) та «дитячого експериментування» [8].

Застосування дихальних вправ також позитивно впливає на інтелектуальне здоров'я дітей. Так, як саме дихальні вправи є засобом концентрації уваги, заспокоєння, поліпшення рівня розумової працездатності. Особливо важливе виконання таких дихальних вправ після активної перерви, уроку фізичної культури, так як регуляція дихання заспокоює нервову систему, вгамовує бурхливу діяльність дітей, сприяє концентрації їх уваги за рахунок поліпшення гіпервентиляції легень, відбувається поліпшення загального кровотоку організму [4].

Заслуговує на увагу і такий напрям психопрофілактичної роботи у процесі фізичного виховання, як евримічна гімнастика, основні положення якої було розроблено Є. П. Скворчук (2008). Евритмічна

гімнастика – це вид оздоровчо-розвивальної гімнастики, що заснована на ритмічних закономірностях мовлення, музики, загальнорозвивальних вправ, базових кроків та елементів аеробіки. Низка авторів (Н. С. Пангелова (2004), Н. В. Москаленко (2007) та ін.) стверджують, що її застосування в уроках фізичної культури викликає покращення розумових здібностей школярів (вдосконалення уваги, уяви, креативного мислення, сприйняття, фантазування).

Автор В. В. Поліщук (2008) доводить, що застосування засобів туризму також буде сприяти інтеграції розвитку рухових і розумових здібностей дітей у процесі фізичного виховання.

Нами виявлено, що для вдосконалення розумової сфери дітей молодшого шкільного віку науковці активно впроваджують в уроки фізичної культури пальчикову гімнастику, яка стимулює розвиток когнітивної сфери молодших школярів, удосконалює координацію рук, тим самим зміцнюючи загальний стан здоров'я дітей [9].

Важливого значення для формування інтелектуального здоров'я має застосування інтегрованих уроків фізичної культури, які проводяться у взаємозв'язку з іншими загальноосвітніми уроками [4, 6].

Вважаємо, що застосування інтегрованих уроків в початковій школі позитивно відобразиться на інтелектуальному здоров'ї дітей, оскільки саме такі уроки сприяють одночасному вирішенню завдань рухового і розумового розвитку.

Вищенаведене свідчить про доволі високу зацікавленість науковців питаннями розвитку розумової сфери засобами фізичного виховання. Однак, разом з тим спостерігаємо, що невизначеним залишається саме методичне застосування механізмів реалізації одночасного вирішення завдань розумового та фізичного розвитку у процесі рухової діяльності дітей молодшого шкільного віку.

Вважаємо, що пріоритетним завданням педагогічної методики формування інтелектуального здоров'я молодших школярів засобами фізичної культури є забезпечення таких умов організації і проведення уроків фізичної культури, які б максимально сприяли швидкому становленню, розвитку і зміцненню інтелектуального здоров'я молодших школярів.

Висновки. Численні дослідження науковців свідчать про важливість рухової діяльності у становленні, розвитку і зміцненні інтелектуального здоров'я молодших школярів та наявності тісного зв'язку між показниками фізичних і розумових якостей у дітей.

На нашу думку, зміст уроків фізичної культури у молодшій школі сприятиме розвитку інтелекту дітей якщо базуватиметься на таких теоретичних концептах:

- зміцнення фізичного здоров'я. Розвиток життєво необхідних рухових навичок, фізичної підготовленості, формування правильної постави і ступні, зміцнення скелетних м'язів, вдосконалення роботи різних органів і систем (опорно-рухового апарату, серцево-судинної і дихальної систем);

- розвиток рухових умінь і навичок, що є базовими в руховому розвитку дитини (ходьби, бігу, стрибків, лазіння, метання). Формування рухової сфери молодших школярів має бути спрямоване на вдосконалення складних систем сенсорних корекцій. Адже процес виконання рухової дії вимагає постійної регуляції центральною нервовою системою неточностей і відхилень, що виникають в ході реалізації руху. Такий підхід забезпечить активізацію вищих психічних функцій в процесі оволодіння руховою дією, що дозволить позитивно впливати на розумовий розвиток дитини;

- розвиток спеціально визначених фізичних якостей, що віддзеркалюють якісну сторону розумового виховання (швидкісні, силові, координаційні здібності; гнучкість, витривалість). Особливу увагу слід приділяти розвитку координаційних здібностей, що включають уміння тонко і точно дозувати рух по зусиллю, напрямку, часу. Такий педагогічний підхід сприятиме формуванню чутливості до просторових, часових, просторово-часових характеристик рухів, що дозволить розвивати розумові здібності учнів. У такому разі фізичний розвиток можна буде розглядати як когнітивно-руховий процес.

- розвиток розумової сфери через використання спеціальних фізичних вправ, які чинитимуть стимулюючий вплив на розумові здібності (мислення, пам'ять, увагу, уяву, сприйняття, мову) молодших школярів. Зміст уроків фізичної культури має включати фізичних вправи для зняття розумового напруження молодших школярів, що виникає під час загальноосвітніх уроків.

Педагогічні умови формування інтелектуального здоров'я молодших школярів, на нашу думку, мають включати: цілісність, безперервність і системність; побудову змісту і структури уроків фізичної культури відповідно до завдань та основних компонентів формування інтелектуального здоров'я молодших школярів; постійну діагностику і контроль педагогічної ефективності процесу формування інтелектуального здоров'я молодших школярів з метою вдосконалення змісту та форм.

Перспективи подальших досліджень. Пошук оптимальних педагогічних методик формування інтелектуального здоров'я молодших школярів засобами фізичної культури.

Використані джерела

1. Андрущенко В. П. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття / В. П. Андрущенко, В. І. Бондар // Розвиток педагогічної освіти в контексті цивілізаційних змін. Серія: Педагогічні науки. – Миколаїв: МДУ, 2010. – Випуск 1.28. – С. 13.

2. Безверхня Г. В. Формування мотивації до самовдосконалення учнів загальноосвітніх шкіл засобами фізичної культури і спорту: метод. реком. для вчителів фіз. культури / Галина Безверхня. – Умань : Уманське видавничо-поліграфічне підприємство, 2003. – 50 с.
3. Бех І. Д. Виховання підростаючого покоління на засадах нової методології / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 1999. – С 5–6.
4. Дубогай О. Д. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів / Дубогай О. Д. – Київ : Оріяни, 2001. – 152 с.
5. Кошелева М. Е. Теоретические аспекты рассмотрения феноменологии здоровья человека / М. Е. Кошелева // Проблемы здоровья личности в теоретической и прикладной психологии: Материалы международной науч.-практ. конф. / Под ред. Н. А. Кравцовой. – Владивосток : Мор. гос. ун-т им. Г. И. Невельского, 2011. – С. 26–34.
6. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів : монографія / Н. В. Москаленко. – Дніпропетровськ : Інновація, 2007. – 279 с.
7. Носко М. О. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні : монографія / Носко М. О., Гаркуша С. В., Воєділова О. М. – Київ : СПД Чалчинська Н. В., 2014. – 300 с.
8. Пангелова Н. Є. Інтеграція фізичного і розумового розвитку старших дошкільників засобами туризму / Пангелова Н. Є. // Збірник наукових праць II Міжнародної наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку спортивно-оздоровчого туризму в закладах освіти». – Тернопіль : Астон, 2004. – С. 47–58.
9. Подгорная В. В. К вопросу о взаимосвязи коррекции двигательной и речевой сфер младших школьников с тяжелыми нарушениями речи / В. В. Подгорная // Проблемы оздоровительной физической культуры и физической реабилитации : монография / поднауч. ред. А. П. Романчука, В. В. Клапчука. – Одесса : Букаев В. В., 2015. – С. 143–158.
10. Ротерс Т. Т. Теорія та методика розвитку особистості школяра на заняттях із ритміки в загальноосвітній школі. – Луганськ : Альма матер, 2001. – 54 с.
11. Физиология человека / Н. А. Агаджанян, Л. З. Тель, В. И. Циркин, С. А. Чеснокова. – Москва : Медицинская книга ; Нижний Новгород : НГМА, 2003. – 528 с.
12. Юнгер Ф. Г. Ігри. Ключ до їх значення / Ф. Г. Юнгер. – Санкт-Петербург : Володимир Даль, 2012. – С. 7 – 12.

Zavydivska N., Rymar O.

THE DEVELOPMENT OF JUNIOR PUPILS' INTELLECTUAL HEALTH AT PHYSICAL EDUCATION LESSONS

The article deals with the problem of the need for the development of junior pupils' intellectual health at physical education lessons, since today there is a serious gap in modern education between physical and mental education of junior pupils.

The necessity of combining physical and intellectual education into a single system, which will promote the formation of intellectual health in junior schoolchildren through physical education, is substantiated.

The essence of the concept of «intellectual health» is revealed and its important components are: coefficient of intelligence (IQ), level of development of mental abilities (thinking, memory, attention, imagination, perception, language), creativity (flexibility and originality of thinking), high motivational inclusion in the activity and degree of academic success; generalized scientific approaches in the development of the intellectual sphere of junior schoolchildren and the most effective means in the development of the mental sphere are identified: game activity, methods of psycho-physical training, respiratory exercises, eurythmic gymnastics, finger gymnastics, tourism and integrated lessons.

On the basis of library resources analysis and own pedagogical experience, some theoretical concepts of the physical culture lesson content aimed at the development of the intelligence of junior schoolchildren are presented: strengthening of physical health; development of motor skills; development of specially defined physical qualities reflecting the qualitative aspect of mental education; development of the mental sphere through the use of special physical exercises that will have a stimulating effect on mental abilities.

The pedagogical conditions for the intellectual health development of junior schoolchildren, which include integrity, continuity and system approach, are singled out; the construction of the content and structure of physical education lessons in accordance with the tasks and the main components of the intellectual health development of junior pupils; constant diagnostics and supervision of pedagogical efficiency of the process of intellectual health development of junior pupils with the purpose of improving the content and forms.

Key words: intellectual health, physical education lessons, junior schoolchildren.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2018 р.